

กรอบการพัฒนากาเกษตรเชิงพื้นที่ อำเภอพุทธมณฑล ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

คำนำ

การจัดทำกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมุ่งเน้นแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-Based Approach) เพื่อให้สอดคล้องกับ บริบทและสถานการณ์ปัจจุบันของพื้นที่อย่างแท้จริง

โดยกระบวนการจัดทำแผนในครั้งนี้ ได้นำ การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Analysis) มาใช้แทน กระบวนการเดิม เพื่อวิเคราะห์เส้นทางของสินค้าเกษตรตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ครอบคลุมทั้งมิติด้านพื้นที่ มิติด้านคน และมิติด้านสินค้า เพื่อค้นหา ปัญหาที่แท้จริง (Pain Point) ของเกษตรกร และนำไปสู่การจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหา เพื่อออกแบบโครงการและกิจกรรมพัฒนาการเกษตรที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด มี ประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่าสูงสุด

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อน งานส่งเสริมการเกษตรในอำเภอพุทธมณฑล ให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนแก่เกษตรกรต่อไป ขอขอบคุณผู้นำชุมชน อาสาสมัครเกษตร และหน่วยงานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่ได้ให้ข้อมูลและความร่วมมือในการจัดทำเอกสารฉบับนี้จน สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๑
สารบัญ	๒
สารบัญตาราง	๕
สารบัญภาพ	๗
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๗
<u>ข้อมูลด้านกายภาพ</u>	
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๗
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๗
๑.๒ อาณาเขต	๗
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๘
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๙
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๙
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๙
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๑๐
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๑๑
๓.๑ ฤดูกาล	๑๑
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	๑๑
๔. เส้นทางคมนาคม	๑๒
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๑๒
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	๑๒
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๒
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑๒
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๑๒
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๔
<u>ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ</u>	
๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๕
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๑๖
<u>ข้อมูลด้านสังคม</u>	
๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๑๖
๑.๑ เกษตรกร	๑๖
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๑๘

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๒๔
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๒๔
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๒๔
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๒๔
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๒๗
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๒๘
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๒๙
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๒๙
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๐
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๓๒
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๓
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๓๓
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๕
บรรณานุกรม	๓๖

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๘
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๘
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๙
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๑๑
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๑๑
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๑๓
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๑๓
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๑๓
๙	แสดงข้อมูลบ่อบาดาล	๑๓
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๔
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช	๑๕
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๕
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง	๑๕
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๖
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๖
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๗
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๗
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๗
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๑๘
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๑๘
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๑๙
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๐
๒๓	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๒๐
๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๒๑
๒๕	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๒๑
๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๒๑
๒๗	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๒๓
๒๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๔
๓๐	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว	๒๕
๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๖
๓๒	แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘	๒๙
๓๓	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๓๑
๓๔	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๑
๓๕	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว อำเภอพุทธมณฑล	๓๒
๓๖	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๓๓
๓๗	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๕

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ	๗
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ	๙
๓	แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ	๑๐
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ	๑๐
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ	๑๔
๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๕
๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)	๒๖
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๗
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	๒๘
๑๐	แสดงวิธีการตลาดอำเภอ	๓๐

บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอพุทธมณฑล ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยเดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอนครชัยศรี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดนครปฐม มีพื้นที่รวมทั้งหมดประมาณ ๗๖.๓๒๙ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นเนื้อที่ประมาณ ๔๗,๗๐๖.๒๕ ไร่ โดยมีระยะทางห่างจากศาลากลางจังหวัดนครปฐมประมาณ ๓๒ กิโลเมตร ผ่านเส้นทางถนนเพชรเกษมและถนนบรมราชชนนี และระยะทางทางรถไฟสายใต้จากสถานีนครปฐมถึงสถานีศาลายาประมาณ ๒๙ กิโลเมตร

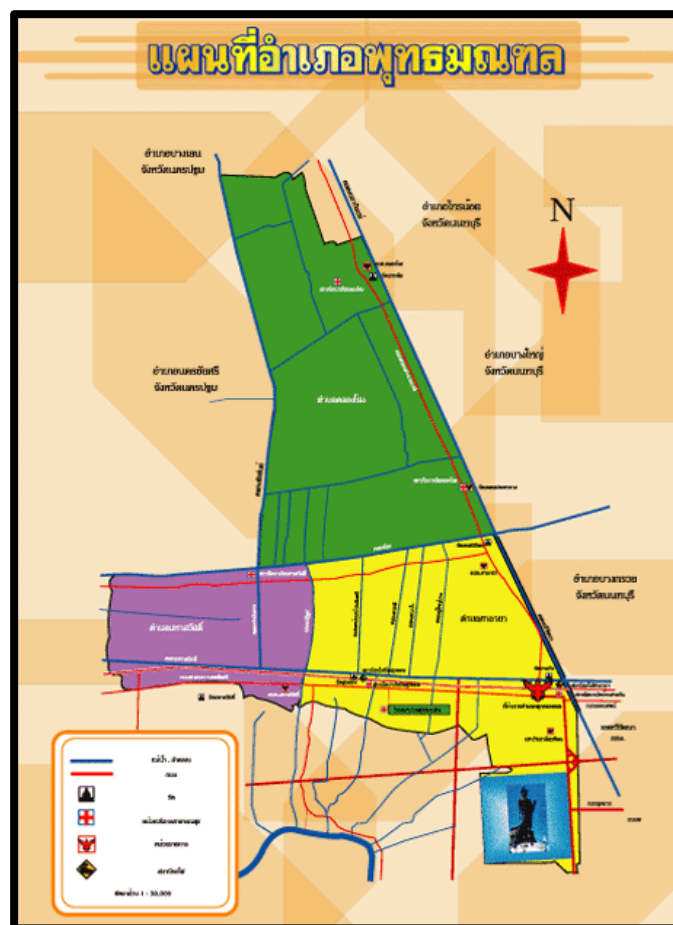
๑.๒ อาณาเขต

อำเภอพุทธมณฑล มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอไทรน้อย อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

และเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

- ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล ,พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๓ ตำบล ๑๘ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ศาลายา (SalaYa)	๖	หมู่บ้าน
๒. คลองโยง (Khleng Yong)	๘	หมู่บ้าน
๓. มหาสวัสดิ์ (Maha Sawat)	๔	หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น เทศบาล ๒ แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่

๑. เทศบาลตำบลศาลายา ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลศาลายา

๒. เทศบาลตำบลคลองโยง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองโยงทั้งตำบล

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลศาลายา (นอกเขตเทศบาลตำบลศาลายา)

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลมหาสวัสดิ์ทั้งตำบล

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

หมู่ที่ \ ตำบล	ตำบลศาลายา	ตำบลคลองโยง	ตำบลมหาสวัสดิ์
๑	บ้านวัดสุวรรณ	บ้านคลองโยง	บ้านศาลานกกระจอก
๒	บ้านคลองโยง	บ้านชัยขันธุ์	บ้านคลองมหาสวัสดิ์
๓	บ้านหนองแค	บ้านแหลนทราย	บ้านศาลาติน
๔	บ้านตาพิน	บ้านวัดมะเกลือ	บ้านคลองโยง
๕	บ้านศาลายา	บ้านดอนทอง	-
๖	บ้านพุทธมณฑล	บ้านมกคลใหญ่	-
๗	-	บ้านเจริญสุข	-
๘	-	บ้านสหกรณ์	-

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒ ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

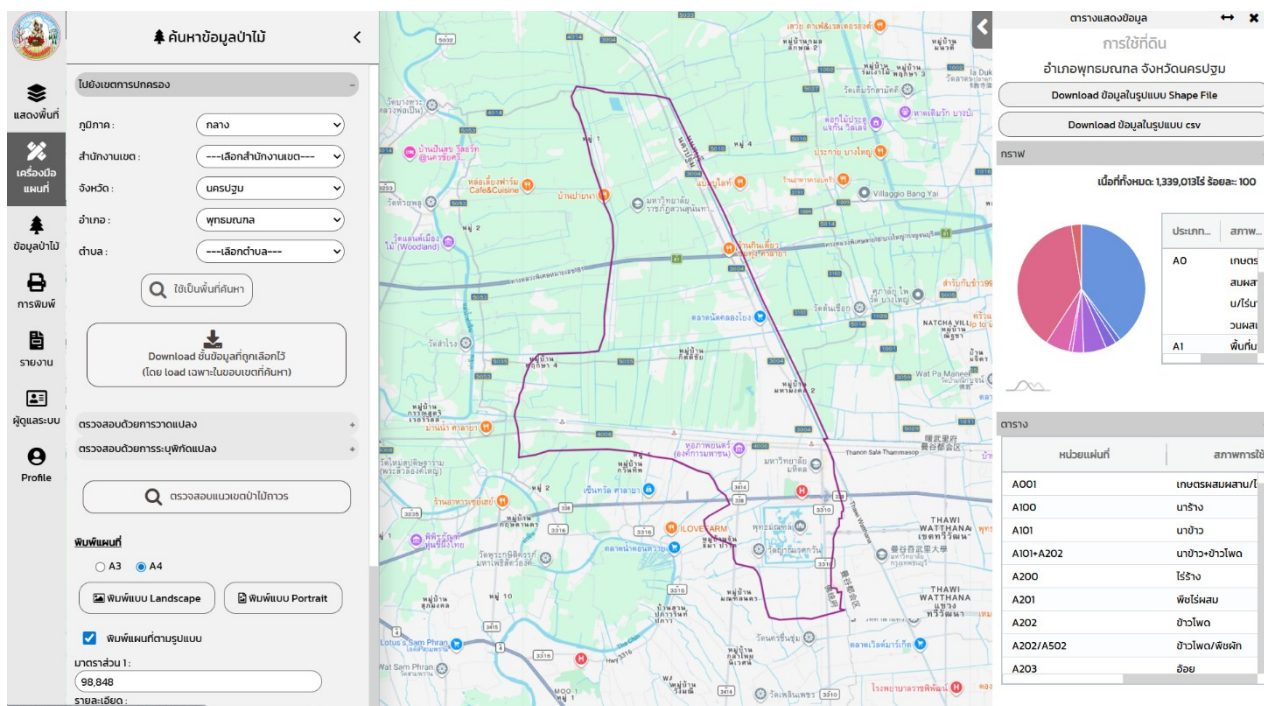
ตำบล	เนื้อที่ ทั้งหมด (ไร่)	อบต.	เทศบาล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)
ศาลายา	๑๙,๘๓๑.๒๕	๑๑,๓๙๓.๗๕	๘,๔๓๗.๕	๖	๑๔,๐๔๔
มหาสวัสดิ์	๘,๑๐๖.๒๕	๘,๑๐๖.๒๕	-	๔	๔,๒๓๙
คลองโยง	๑๙,๗๖๘.๗๕	-	๑๙,๗๖๘.๗๕	๘	๔,๒๓๒
รวม	๔๗,๗๐๖.๒๕	๑๙,๕๐๐	๒๘,๒๐๖.๒๕	๑๘	๒๒,๕๑๕

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, พ.ศ.๒๕๖๘

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของอำเภอพุทธมณฑล มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มตลอดทั้งพื้นที่ ไม่มีภูเขา หรือที่ราบสูง มีความชุ่มชื้นสูงเนื่องจากมีคลองธรรมชาติและระบบชลประทานไหลผ่านหลายสาย เหมาะแก่การเพาะปลูก แต่เนื่องจากเป็นที่ราบลุ่มต่ำ จึงอาจประสบปัญหาน้ำท่วมขังได้ง่ายในช่วงฤดูน้ำหลาก

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ

(ที่มา : <https://soilwarehouse.ddd.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๙)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
ศาลายา	๔๒,๐๒๐	๐	๐
คลองโยง	๑๗,๘๐๘	๐	๐
มหาสวัสดิ์	๘,๔๘๗	๐	๐
รวม	๑๕,๗๒๖	๐	๐

(ที่มา : <https://soilwarehouse.ddd.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๙)

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มต่ำ มีความลาดชันน้อยมาก (Flat to almost flat) ตลอดทั้งพื้นที่ โดยไม่มีพื้นที่ที่มีความลาดชันสูงหรือภูเขา ซึ่งส่งผลให้การระบายน้ำตามธรรมชาติเป็นไปได้ช้า เหมาะสำหรับการทำนา และปลูกพืชที่ต้องการน้ำ แต่มีความเสี่ยงต่อปัญหาน้ำท่วมขังหากมีการระบายน้ำไม่ทัน

๒.๓ กลุ่มชุดดิน

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

๓.๑ ฤดูกาล

สภาพภูมิอากาศของอำเภอยุทธมณฑล จัดอยู่ในแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู (Tropical Savanna Climate) ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น ๓ ฤดู ได้แก่

- ๑) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม อากาศร้อนอบอ้าว
- ๒) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม โดยมีฝนตกชุกในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายน
- ๓) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ อากาศเย็นสบาย ไม่หนาวจัด

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลฤดูกาล

ฤดูกาล	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูร้อน		/ (ครึ่งหลัง)	/	/	/ (ครึ่งแรก)							
ฤดูฝน					/ (ครึ่งหลัง)	/	/	/	/	/ (ครึ่งแรก)		
ฤดูหนาว	/	/ (ครึ่งแรก)								/ (ครึ่งหลัง)	/	/

ที่มา : รายงานสถิติจังหวัดนครปฐม สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

อำเภอยุทธมณฑลมีลักษณะอากาศร้อนชื้น อุณหภูมิโดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีประมาณ ๒๘ องศาเซลเซียส โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมทำให้มีฝนตกตามฤดูกาล ปริมาณน้ำฝนจะมากที่สุดในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายน

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝน รวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝน เฉลี่ย (มม.)	จำนวนวันฝน ตก (วัน)	เดือนที่ ฝน สูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๒	๖๙๖.๗	๕๘.๐	๘๗	กันยายน	๓๙.๕	๑๗.๕	๒๘.๘
๒๕๖๓	๑,๒๐๔.๑	๑๐๐.๓	๑๑๕	ตุลาคม	๓๙.๒	๑๖.๘	๒๘.๕
๒๕๖๔	๑,๐๐๘.๕	๘๔.๐	๑๑๒	กันยายน	๓๘.๖	๑๘.๒	๒๘.๒
๒๕๖๕	๑,๐๔๑.๙	๘๖.๘	๑๒๗	กันยายน	๓๘.๘	๑๗.๐	๒๗.๙
๒๕๖๖	๖๘๑.๒	๕๖.๗	๑๐๗	กันยายน	๔๐.๕	๑๘.๕	๒๙.๒

ที่มา : รายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตร จังหวัดนครปฐม, พ.ศ. ๒๕๖๘

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

การเดินทางระหว่างตำบลในอำเภอพุทธมณฑลมีความสะดวกและเชื่อมโยงถึงกัน โดยมี ตำบลศาลายา เป็นศูนย์กลางการคมนาคม เส้นทางหลักที่สำคัญ ได้แก่

๑) ทางหลวงชนบท นร.๓๐๐๔ (ศาลายา - บางภาษี) เป็นเส้นทางหลักเชื่อมระหว่างตำบลศาลายากับตำบลคลองโยง

๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓๑๐ (พุทธมณฑลสาย ๔) และถนนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ เป็นเส้นทางหลักเชื่อมระหว่างตำบลศาลายากับตำบลมหาสวัสดิ์

๓) นอกจากนี้ยังมีถนนลาดยางและถนนคอนกรีตเสริมเหล็กภายในหมู่บ้านเชื่อมต่อกันทุกตำบลรองรับการขนส่งสินค้าเกษตรได้ตลอดทั้งปี

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

อำเภอพุทธมณฑล มีเส้นทางคมนาคมสายหลักที่เชื่อมต่อกับอำเภอข้างเคียงและกรุงเทพมหานคร ได้แก่

๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓๘ (ถนนบรมราชชนนี) เชื่อมต่อทิศตะวันออกเข้าสู่กรุงเทพมหานคร (เขตทวีวัฒนา) และทิศตะวันตกไปสู่อำเภอนครชัยศรี

๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓๑๐ (พุทธมณฑลสาย ๔) เชื่อมต่อระหว่างถนนเพชรเกษม (อำเภอสามพราน) กับถนนบรมราชชนนี ผ่านตำบลศาลายา

๓) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๑๔ (พุทธมณฑลสาย ๕) เชื่อมต่อระหว่างถนนเพชรเกษมกับถนนบรมราชชนนี ผ่านตำบลศาลายา

๔) ทางหลวงชนบทนร.๓๐๐๔ (ศาลายา-บางภาษี) เชื่อมอำเภอพุทธมณฑลกับอำเภอบางเลน

๕) ทางหลวงชนบท นร.๔๐๐๖ (ศาลายา - นครชัยศรี) เชื่อมต่อดำบลศาลายา กับ ตำบลจี้วราย อำเภอนครชัยศรี

๖) ทางรถไฟสายใต้ ผ่านสถานีศาลายา เชื่อมต่อระหว่างกรุงเทพฯ (สถานีธนบุรี/หัวลำโพง) กับจังหวัดนครปฐมและภาคใต้

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ

แม่น้ำท่าจีน (แม่น้ำนครชัยศรี) ถือเป็นแม่น้ำสายหลักของอำเภอพุทธมณฑล มีปริมาณน้ำตลอดปี นอกจากนี้ยังมีคลองสายหลักที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำท่าจีนจำนวน ๔ สาย ได้แก่ คลองมหาสวัสดิ์ คลองโยง คลองนราภิรมย์ และคลองทวีวัฒนา รวมถึงมีคลองซอยกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เช่น คลองตาหลี่ คลองตาเป่ง คลองปฏิรูป คลองชัยขันธุ์ และคลองตาซุย ซึ่งช่วยในการระบายน้ำและส่งน้ำเพื่อการเกษตร

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

พื้นที่อำเภอพุทธมณฑลอยู่ในเขตชลประทาน ๑๐๐% โดยอยู่ในการดูแลของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระพิมล และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาภาษีเจริญ

๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตูระบายน้ำ	ตำบล	ความจุที่ระดับน้ำสูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระพิมล	คลองโยง/ศาลายา	-	-	๑๓,๒๕๓.๔๐

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ. ๒๕๖๕

๒) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	ตำบล	โครงการ						รวมปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	รวมพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่)
		อ่างเก็บน้ำ	อาคารชลประทาน	ฝาย	ระบบส่งน้ำ	สถานีสูบน้ำ	รวม		
๑	มหาสวัสดิ์		๓				๓		
๒	ศาลายา		๑				๑		

ที่มา : เอกสารประกอบการประเมิน การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา ประจำปี ๒๕๖๕, พ.ศ. ๒๕๖๕

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	ตำบล	ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
๑	คลองโยง	๑	๑			๑	๑

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ. ๒๕๖๕

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค - บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	คลองโยง	-	๖	๖

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ. ๒๕๖๕

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

อำเภอพุทธมณฑล มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๔๑,๘๙๓.๕๗ ไร่ (ตามข้อมูล Agri-Map) โดยมีการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักคือ พื้นที่นาและพื้นที่ชุมชน

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	๓๗.๐๙	๐.๐๙
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๓๗๑.๕๘	๐.๘๙
ไม้ยืนต้น	๕๖๙.๓๓	๑.๓๖
พื้นที่ลุ่ม	๖๘๗.๖๒	๑.๖๔
พื้นที่น้ำ	๑๐๐๖.๘๘	๒.๔
ไม้ผล	๑๑๓๖.๑	๒.๗๑
พืชไร่	๑๑๗๘.๕๗	๒.๘๑
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑๗๙๙.๐๔	๔.๒๙
พืชสวน	๒๔๑๐.๒๗	๕.๗๕
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑๖๐๗๑.๗๗	๓๘.๓๖
พื้นที่นา	๑๖๖๒๕.๓๑	๓๙.๖๘
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	๓๗.๐๙	๐.๐๙
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๓๗๑.๕๘	๐.๘๙

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๙

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.....)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

เกษตรกรในอำเภอพุทธมณฑลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว นอกจากนี้ยังมีการปลูกกล้วยไม้ พืชผัก และไม้ผล (เช่น มะม่วง มะพร้าว ส้มโอ) รวมถึงมีการทำนาบัว และเลี้ยงสัตว์น้ำ พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่อยู่ในเขตชลประทาน

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)					
		ข้าว	ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	พืชผัก / สมุนไพร	ไม้ดอก/กล้วยไม้	พืชน้ำ (นาบัว)	รวมพื้นที่การเกษตร
ศาลายา	๑๙,๘๓๑	๒,๕๔๑	๑๓๙	๑๒	๒๓	๔๕	๒,๗๖๐
คลองโยง	๑๙,๗๖๘	๖,๒๙๔	๑๒๒	๓๔๕	๒๑๕	๙๑	๗,๐๖๗
มหาสวัสดิ์	๘,๑๐๖	๓,๐๗๑	๑๐๗	๙	๘๒	๓๖	๓,๓๐๕
รวม	๔๗,๗๐๕	๑๑,๙๐๖	๑,๒๓๑	๓๖๖	๓๒๐	๑๗๒	๑๓,๑๓๒

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร , พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์

ตำบล	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
ศาลายา	๙๙	๐	๐	๐	๐	๑,๙๕๑	๓,๖๔๘	๐	๐
คลองโยง	๕๒๖	๒๗	๐	๑๒	๔,๐๐๗	๔,๕๘๐	๗,๐๑๐	๘๑	๐
มหาสวัสดิ์	๑๓๙	๐	๐	๐	๐	๒,๐๗๖	๔,๕๑๘	๑๒	๐
รวมทั้งหมด	๗๖๔	๒๗	๐	๑๒	๔,๐๐๗	๘,๖๐๗	๑๕,๑๗๖	๙๓	๐

ที่มา : <https://opendata.moac.go.th/> , พ.ศ. ๒๕๖๘

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์แห่ง คือ
ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....
- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐานแห่ง คือ.....
ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....
- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่.....จำนวน คือ.....
ชื่อฟาร์ม.....ที่ตั้ง.....

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ตำบล	เกษตรกรรวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่น ๆ
รวมทั้งหมด	๒๔๑	๒	๒	-	๒๓๐	๑	๖

ที่มา : รายงานภาพรวมฟาร์มเลี้ยงระดับภาคกลาง จังหวัด นครปฐม, พ.ศ.๒๕๖๘

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

อำเภอพุทธมณฑล เป็นหนึ่งใน ๓ อำเภอของจังหวัดนครปฐม (นครชัยศรี, สามพราน, พุทธมณฑล) ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) "ส้มโอ นครชัยศรี" เนื่องจากสภาพดินเป็นดินเหนียวปนทรายที่มีความอุดมสมบูรณ์จากตะกอนแม่น้ำท่าจีน ทำให้ส้มโอมีรสชาติดี หวานอมเปรี้ยว เนื้อแห้ง ไม่แฉะ และไม่มีรสขม

- **พันธุ์ทองดี:** รสชาติหวานฉ่ำ ไร้สีชมพู เปลือกบาง
- **พันธุ์ขาวน้ำผึ้ง:** รสชาติหวานอมเปรี้ยว เนื้อสีขาวคล้ายน้ำผึ้ง ทรงผลกลมมน

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) ครุฑเรือนและประชากร

ข้อมูลประชากรและครุฑเรือนในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑลทั้ง ๓ ตำบล พบว่ามีครุฑเรือนทั้งหมด ๒๗,๕๗๑ ครุฑเรือน โดยเป็นครุฑเรือนเกษตรกรจำนวน ๑,๓๗๒ ครุฑเรือน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนครุฑเรือน และประชากร

ที่	ตำบล	ครุฑเรือน ทั้งหมด	ครุฑเรือน เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	ศาลายา	๑๘,๓๕๘	๗๐๙	๑๒,๖๑๗	๑๒,๓๗๒	๒๔,๙๘๙
๒	มหาสวัสดิ์	๔,๔๖๕	๓๓๓	๔,๗๓๒	๕,๕๐๗	๑๐,๒๓๙
๓	คลองโยง	๔,๗๔๘	๓๓๐	๕,๑๙๓	๕,๘๖๑	๑๑,๐๕๔
รวม		๒๗,๕๗๑	๑,๓๗๒	๒๒,๕๔๒	๒๓,๗๔๐	๔๖,๒๘๒

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอพุทธมณฑล เทศบาลตำบลศาลายา และเทศบาลเมืองคลองโยง ,พ.ศ..๒๕๖๘..

๒) หัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

เมื่อจำแนกหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรตามช่วงอายุ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยช่วงอายุ ๕๖ - ๖๕ ปี และ ๖๕ ปีขึ้นไป มีสัดส่วนมากที่สุด ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๓๗๙	๒๗.๖๒
๕๖ - ๖๕ ปี	๔๔๖	๓๒.๕๑
๔๖ - ๕๕ ปี	๒๘๑	๒๐.๔๘
๓๖ - ๔๕ ปี	๑๗๓	๑๒.๖๑
๒๖ - ๓๕ ปี	๘๖	๖.๒๗
๑๘ - ๒๕ ปี	๗	๐.๕๑
รวม	๑,๓๗๒	๑๐๐

ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ด้านลักษณะการประกอบอาชีพของครัวเรือนเกษตรกร พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักถึงร้อยละ ๘๓.๐๒ และประกอบเป็นอาชีพรองร้อยละ ๑๖.๙๘ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑,๑๓๙	๘๓.๐๒
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๒๓๓	๑๖.๙๘
รวม	๑,๓๗๒	๑๐๐

ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) พ.ศ. ๒๕๖๘

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ข้อมูลลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่ทำการเพาะปลูกบนที่ดินเช่า คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๗๙ รองลงมาคือทำการเกษตรบนที่ดินของตนเอง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๒๕๓.๐๐	๒๗.๑๘
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๑๔๐.๐๐	๑๕.๐๔
เช่า	๕๓๘.๐๐	๕๗.๗๙
รวม	๘๒๓.๐๐	๑๐๐

ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) พ.ศ. ๒๕๖๘

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์

สำหรับประเภทเอกสารสิทธิ์ที่ดินของเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินเอง จำนวน ๒๕๓ ครัวเรือน พบว่าส่วนใหญ่ถือครองเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนดและ น.ส. ทุกประเภท ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๒๑๔	๔๐	๐	๐	๒๕๓

ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) พ.ศ. ๒๕๖๘

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้หลักของครัวเรือนเกษตรกรในอำเภอพุทธมณฑลมาจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะข้าวและพืชผัก ในขณะที่รายจ่ายส่วนใหญ่เป็นต้นทุนปัจจัยการผลิตที่ปรับตัวสูงขึ้นและค่าครองชีพในชีวิตประจำวัน

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่มีการพึ่งพาสินเชื่อจากสถาบันการเงิน เช่น ธ.ก.ส. และสหกรณ์ในพื้นที่เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการเพาะปลูก ซึ่งภาวะหนี้สินมักแปรผันตามต้นทุนและราคาผลผลิตที่ได้รับในแต่ละฤดูกาล

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

วิถีชีวิตของเกษตรกรในอำเภอพุทธมณฑลมีความผูกพันกับสายน้ำและพระพุทธศาสนา มีวัฒนธรรมการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน รวมถึงมีประเพณีท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อความเป็นสิริมงคล

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

(๑) สถาบันเกษตรกร

อำเภอพุทธมณฑลส่งเสริมการรวมกลุ่มสถาบันเกษตรกรอย่างหลากหลาย เพื่อเป็นเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความเข้มแข็ง และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
ศาลายา	๑	๑๐	๒	๒๒	๑	๑๐	๑๔	๑๓๖	๓	๑,๐๓๔	-	-
คลองโยง	๑	๑๑	-	-	๖	๙๔	๑๑	๑๗๒	๑	๓๒๐	-	-
มหาสวัสดิ์	๑	๑๓	๒	๔๙	๒	๒๒	๑๙	๒๒๗	-	-	-	-
รวม	๓	๓๔	๔	๗๑	๙	๑๒๖	๓๑	๔๔๓	๔	๑,๓๕๔	-	-

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพุทธมณฑล ,พ.ศ. ๒๕๖๔

(๒) ผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP

อำเภอพุทธมณฑลนำผลผลิตทางการเกษตรมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ที่หลากหลาย เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม กระจายรายได้ และสะท้อนเอกลักษณ์วิถีชีวิตของชุมชน

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๘๙
เครื่องดื่ม	๓๑
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๒๑
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	๗๘
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๖๐
รวม	๒๗๙

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพุทธมณฑล ,พ.ศ. ๒๕๖๔

(๓) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

อำเภอพุทธมณฑลมีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็งและหลากหลาย เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากและเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่น โดยมีการดำเนินกิจกรรมที่ครอบคลุมตั้งแต่การผลิต การแปรรูปสินค้าและอาหาร งานหัตถกรรม ไปจนถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มออมทรัพย์คลองโยง หมู่ที่ ๘	๘	ตำบลคลองโยง	๕๒
วิสาหกิจชุมชนน้ำผัก-ผลไม้ ม.๗ ต.คลองโยง	๗	ตำบลคลองโยง	๘
วิสาหกิจชุมชนศิลปะประดิษฐ์ดินไทยไทยธรรม	๘	ตำบลคลองโยง	๑๒
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพชุมชนบ้านวัดมะเกลือ	๔	ตำบลคลองโยง	๘
วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ วิถีพอหลวง	๑	ตำบลคลองโยง	๑๕
วิสาหกิจชุมชนออร์แกนิก นครปฐม	๕	ตำบลคลองโยง	๘
วิสาหกิจชุมชนเจริญสุข	๗	ตำบลคลองโยง	๖
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครือข่ายนราภิรมย์	๔	ตำบลคลองโยง	๓๑
วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผักปลอดภัยเพื่อการส่งออก	๑	ตำบลคลองโยง	๗
วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านคลองโยง	๑	ตำบลคลองโยง	๑๕
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน	๕	ตำบลคลองโยง	๑๐
วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปกล้วยฉาบ	๒	ตำบลมหาสวัสดิ์	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์	๓	ตำบลมหาสวัสดิ์	๒๒
วิสาหกิจชุมชนข้าวเกรียบว่าวโบราณ	๒	ตำบลมหาสวัสดิ์	๗
วิสาหกิจชุมชนขนมไทยหอบโตง	๔	ตำบลมหาสวัสดิ์	๙
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ หมู่ที่ ๓ ตำบลมหาสวัสดิ์	๓	ตำบลมหาสวัสดิ์	๑๔
วิสาหกิจชุมชนนาบัวมหาสวัสดิ์	๓	ตำบลมหาสวัสดิ์	๘
วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรทางการแพทย์มหาสวัสดิ์	๑	ตำบลมหาสวัสดิ์	๗
วิสาหกิจชุมชนผลิตผลจากธรรมชาติ	๓	ตำบลมหาสวัสดิ์	๗
วิสาหกิจชุมชนศูนย์เรียนรู้ชุมชนตำบลมหาสวัสดิ์	๒	ตำบลมหาสวัสดิ์	๒๐
วิสาหกิจชุมชน๘๘๘ไฮโดรโปนิกส์ ฟาร์ม	๑	ตำบลมหาสวัสดิ์	๗
วิสาหกิจชุมชนข้าวภัณฑ์	๑	ตำบลมหาสวัสดิ์	๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตร	๓	ตำบลมหาสวัสดิ์	๔๙
วิสาหกิจชุมชนตลาดน้ำคลองมหาสวัสดิ์ (บ้านศาลาติน)	๓	ตำบลมหาสวัสดิ์	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผักข้าวเกษตรพัฒนา	๓	ตำบลมหาสวัสดิ์	๘
วิสาหกิจชุมชนอารมณ์ดีดี	๒	ตำบลมหาสวัสดิ์	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มตำบลมหาสวัสดิ์	๑	ตำบลมหาสวัสดิ์	๙
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าว ม.๔ ต.มหาสวัสดิ์	๔	ตำบลมหาสวัสดิ์	๑๑
วิสาหกิจชุมชนน้ำพริกแซ่บเวอร์ มหาสวัสดิ์	๔	ตำบลมหาสวัสดิ์	๑๑
เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตลาดร่วมใจจังหวัดนครปฐม	๓	ตำบลมหาสวัสดิ์	๙
วิสาหกิจชุมชนอภิชัยเบญจรงค์มงคลศิลป์	๕	ตำบลศาลายา	๘
วิสาหกิจชุมชนประชิด(บัวสี)	๑	ตำบลศาลายา	๑๐
วิสาหกิจชุมชนสหพร พุทธรณทล	๕	ตำบลศาลายา	๘
วิสาหกิจชุมชนปลูกพืชผักและสมุนไพรศาลายา	๑	ตำบลศาลายา	๑๒
วิสาหกิจชุมชนรวมใจใส่ใจสีทองคลองมหาสวัสดิ์	๑	ตำบลศาลายา	๙
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชสมุนไพรและการเกษตรแปรรูปอาหารเมืองศาลายา	๑	ตำบลศาลายา	๑๐
วิสาหกิจชุมชนปลูกพืชผักและสมุนไพรปลอดสารตำบลศาลายา	๑	ตำบลศาลายา	๘
วิสาหกิจชุมชนนิลกาฬ	๓	ตำบลศาลายา	๗
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลไม้ตำบลศาลายา	๑	ตำบลศาลายา	๘
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิต อ.พุทธรณทล	๔	ตำบลศาลายา	๘
วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรและนวัตกรรม - เทคโนโลยี	๕	ตำบลศาลายา	๘
วิสาหกิจชุมชนหงษ์ฟ้า	๒	ตำบลศาลายา	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสมุนไพรศาลายา	๕	ตำบลศาลายา	๑๒
วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรร่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์	๑	ตำบลศาลายา	๒๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธรณทล ,พ.ศ. ๒๕๖๔

(๔) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

การรวมกลุ่มสตรี เยาวชน และกลุ่มอาชีพ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะ แปรรูป
ผลิต และสร้างรายได้เสริมให้แก่ครอบครัวเกษตรกรอย่างยั่งยืน

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์	หมู่ ๓	ต.มหาสวัสดิ์	๒๙
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปกล้วยฉาบโบราณ	หมู่ ๒	ต.มหาสวัสดิ์	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปสมุนไพรสาละยา	หมู่ ๕	ต.สาละยา	๑๒
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลไม้และอาหาร	หมู่ ๑	ต.สาละยา	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหมู่ ๔ ตำบลมหาสวัสดิ์	หมู่ ๔	ต.มหาสวัสดิ์	๑๐
กลุ่มส่งเสริมอาชีพฯ ผลิตกล้วยไม้เพื่อการส่งออก	หมู่ ๔	ต.คลองโยง	๑๑
กลุ่มส่งเสริมอาชีพฯ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวน	หมู่ ๑	ต.สาละยา	๑๐
กลุ่มส่งเสริมอาชีพฯ ผลิตพืชผักปลอดภัยตำบลมหาสวัสดิ์	หมู่ ๑	ต.มหาสวัสดิ์	๑๓
กลุ่มยุวเกษตรกร (เกษตรอินทรีย์) ศูนย์สิรินธร	หมู่ ๒	ต.คลองโยง	๓๖
กลุ่มยุวเกษตรกรศูนย์ฝึกฯ ชายบ้านมูทิดา	หมู่ ๒	ต.คลองโยง	๑๗
กลุ่มยุวเกษตรกรศูนย์ฝึกฯ ชายบ้านอุเบกขา	หมู่ ๒	ต.คลองโยง	๑๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนฟ้าใสวิทยา	หมู่ ๒	ต.คลองโยง	๑๑
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดสุวรรณาราม	หมู่ ๑	ต.สาละยา	๑๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านคลองสว่างอารมณ์	หมู่ ๘	ต.คลองโยง	๑๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านคลองโยง	หมู่ ๔	ต.มหาสวัสดิ์	๑๒
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านคลองมหาสวัสดิ์	หมู่ ๑	ต.มหาสวัสดิ์	๑๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดมะเกลือ	หมู่ ๔	ต.คลองโยง	๑๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล ,พ.ศ. ๒๕๖๙

(๕) กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

สถาบันกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ในพื้นที่เปรียบเสมือนกลไกหลักที่ช่วยเสริมสร้างความ
มั่นคงทางการเงินและเพิ่มอำนาจการต่อรองทางการตลาดให้แก่สมาชิก

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
สหกรณ์บ้านคลองโยง จำกัด	๘	คลองโยง	๓๒๐
สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำกัด	๑	สาละยา	๒๕๙
สหกรณ์บ้านมั่นคง เมืองสาละยา จำกัด	๑	สาละยา	๖๐
สหกรณ์หมู่บ้านสหพร จำกัด	๕	สาละยา	๗๒๐

ที่มา : ทำเนียบสหกรณ์ <https://itc.office.cpd.go.th/> ,พ.ศ. ๒๕๖๙

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอพุทธมณฑล มีแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายบริการด้านการเกษตร เพื่อเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกร ซึ่งในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑลมีศูนย์เรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ครอบคลุมทั้ง ๓ ตำบล รวมจำนวนทั้งสิ้น ๒๕ แห่ง

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏีรูป	
ศาลายา	-	๓	๒	-	๑	๑	-	-	๑
คลองโยง	-	๓	๒	๑	๑	๑	-	-	๑
มหาสวัสดิ์	๑	๒	๑	๑	๑	๑	-	-	๑
รวม	๑	๘	๕	๒	๓	๓	-	-	๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล ,พ.ศ. ๒๕๖๙

๓) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอพุทธมณฑล มีอาสาสมัครเกษตรเพื่อเป็นผู้ช่วยปฏิบัติงานและประสานงานขับเคลื่อนนโยบายด้านการเกษตรสู่ชุมชน ซึ่งในอำเภอพุทธมณฑล มีอาสาสมัครเกษตรสาขาต่าง ๆ ปฏิบัติหน้าที่ครอบคลุมทั้ง ๓ ตำบล รวมจำนวน ๖๗ ตำแหน่ง

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
ศาลายา	-	๖	-	๖	๒	๖	-	-	-
คลองโยง	-	๘	-	๘	๑	๘	-	-	-
มหาสวัสดิ์	-	๔	-	๔	๑	๔	-	-	๔
รวม	-	๒๓	-	๑๘	๔	๑๘	-	-	๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล, พ.ศ. ๒๕๖๙

๔) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอพุทธมณฑล มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในอำเภอพุทธมณฑล มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๓ คน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
ศาลายา	๑	แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
คลองโยง	๑	เกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
มหาสวัสดิ์	๑	การบริหารจัดการน้ำ, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
รวม	๓	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล, พ.ศ. ๒๕๖๙

๕) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก. หลัก/เครือข่าย)

อำเภอพุทธมณฑล มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของชุมชน ซึ่งในอำเภอพุทธมณฑล มีศูนย์หลักจำนวน ๑ ศูนย์ และศูนย์เครือข่ายจำนวน ๑๐ ศูนย์ รวมทั้งสิ้น ๑๑ ศูนย์

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลมหาสวัสดิ์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๓	มหาสวัสดิ์
๒	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลศาลายา (ศูนย์เครือข่ายฯ)	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๕	ศาลายา
๓	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลศาลายา (ศูนย์เครือข่ายฯ)	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๕	ศาลายา
๔	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลคลองโยง (ศูนย์เครือข่ายฯ)	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	คลองโยง
๕	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์บ้านคลองโยง (ศูนย์เครือข่ายฯ)	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๑	คลองโยง
๖	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลคลองโยง (ศูนย์เครือข่ายฯ)	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๔	คลองโยง
๗	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลคลองโยง (ศูนย์เครือข่ายฯ)	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร	๑	ศาลายา
๘	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลมหาสวัสดิ์ (ศูนย์เครือข่ายฯ)	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	มหาสวัสดิ์
๙	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลมหาสวัสดิ์ (ศูนย์เครือข่ายฯ)	ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	๓	มหาสวัสดิ์
๑๐	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลมหาสวัสดิ์ (ศูนย์เครือข่ายฯ)	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๓	มหาสวัสดิ์
๑๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลมหาสวัสดิ์ (ศูนย์เครือข่ายฯ)	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๓	มหาสวัสดิ์

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล, พ.ศ. ๒๕๖๔

๖) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

อำเภอพุทธมณฑล มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๓ กลุ่ม ได้แก่ แปลงใหญ่นาข้าว แปลงใหญ่กล้วยไม้ และแปลงใหญ่ผัก ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๑	มหาสวัสดิ์	แปลงใหญ่นาข้าว หมู่ ๔ ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	ข้าว	๔๕	๙๑๖
๒	คลองโยง	แปลงใหญ่กล้วยไม้ หมู่ ๗ ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	กล้วยไม้	๒๐	๓๐๔
๓	คลองโยง	แปลงใหญ่ผักตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	ผัก	๓๑	๑๑๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล, พ.ศ. ๒๕๖๙

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้า ข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[/] น้ำฝน (ฝนตกตามฤดูกาล)

[/]ชลประทาน (พื้นที่เกษตรกรรมอยู่ในเขตชลประทานเกือบ ๑๐๐% ครอบคลุมพื้นที่ ๓ ตำบล)

[/] บ่อน้ำบาดาล (จำนวน ๑๑ บ่อ : ศาลายา ๖, คลองโยง ๔, มหาสวัสดิ์ ๑)

[/] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ) แม่น้ำท่าจีน, คลองมหาสวัสดิ์, คลองโยง, คลองนราภิรมย์,

คลองทวีวัฒนา

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

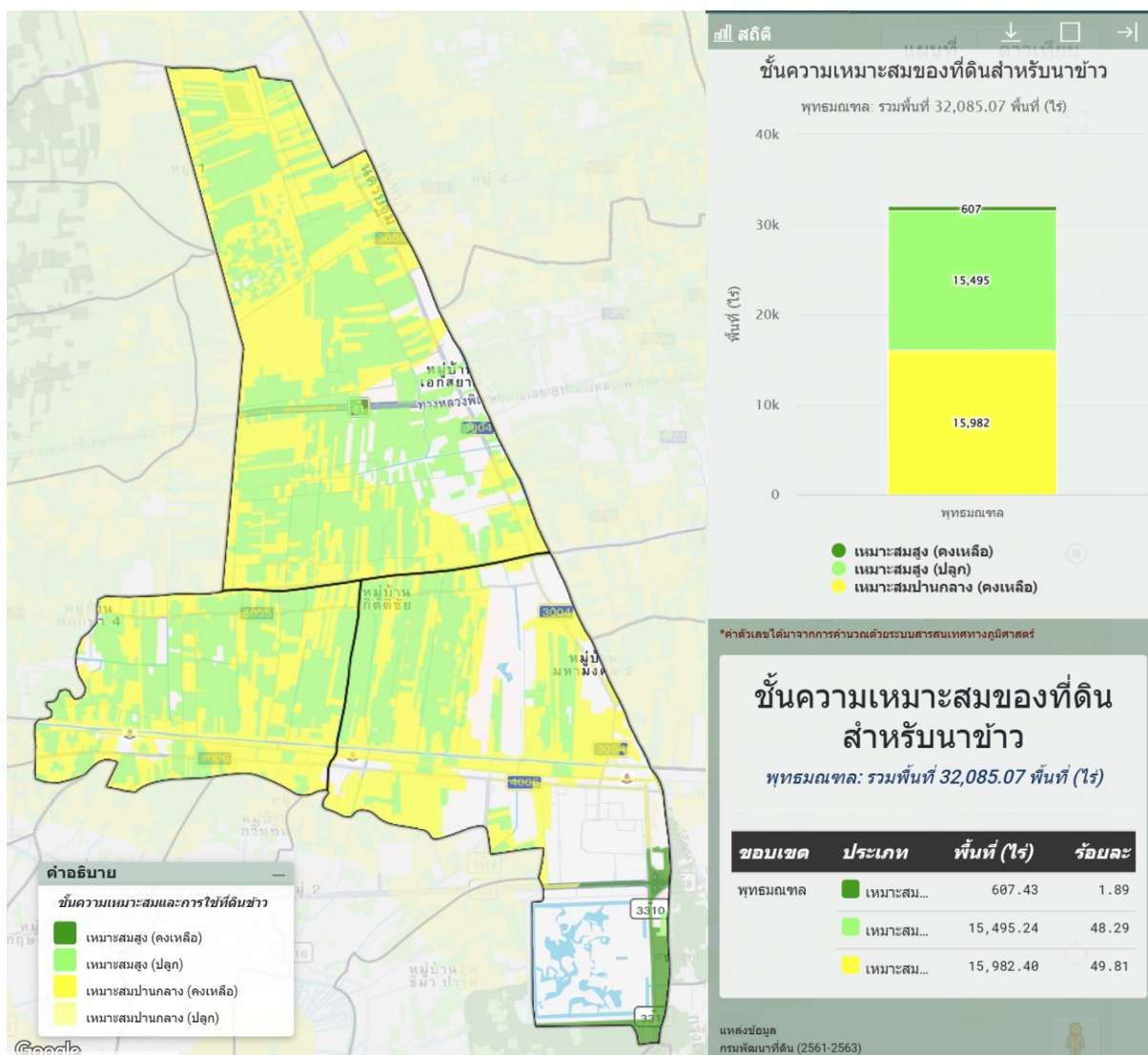
(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอพุทธมณฑล มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมด จำนวน ๔๑,๘๙๕ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๗,๗๖๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๒ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๕,๖๒๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๗ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๐ ไร่ และพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๙,๕๐๘ ไร่

ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก.....ข้าว..... (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวม	๖๐๗.๔๓	๑๕,๔๙๕.๒๔	๑๕,๙๘๒.๔๐	-	๓๒,๐๘๕.๐๗
ตำบลคลองโยง	-	๘,๒๙๒.๐๒	๗,๖๐๕.๓๐	-	๑๕,๘๙๗.๓๒
ตำบลมหาสวัสดิ์	-	๔,๑๑๖.๑๐	๓,๘๖๗.๘๑	-	๗,๙๘๓.๙๑
ตำบลศาลายา	๖๐๗.๔๓	๓,๐๘๗.๑๒	๔,๕๐๙.๒๙	-	๘,๒๐๓.๘๔

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ. ๒๕๖๙

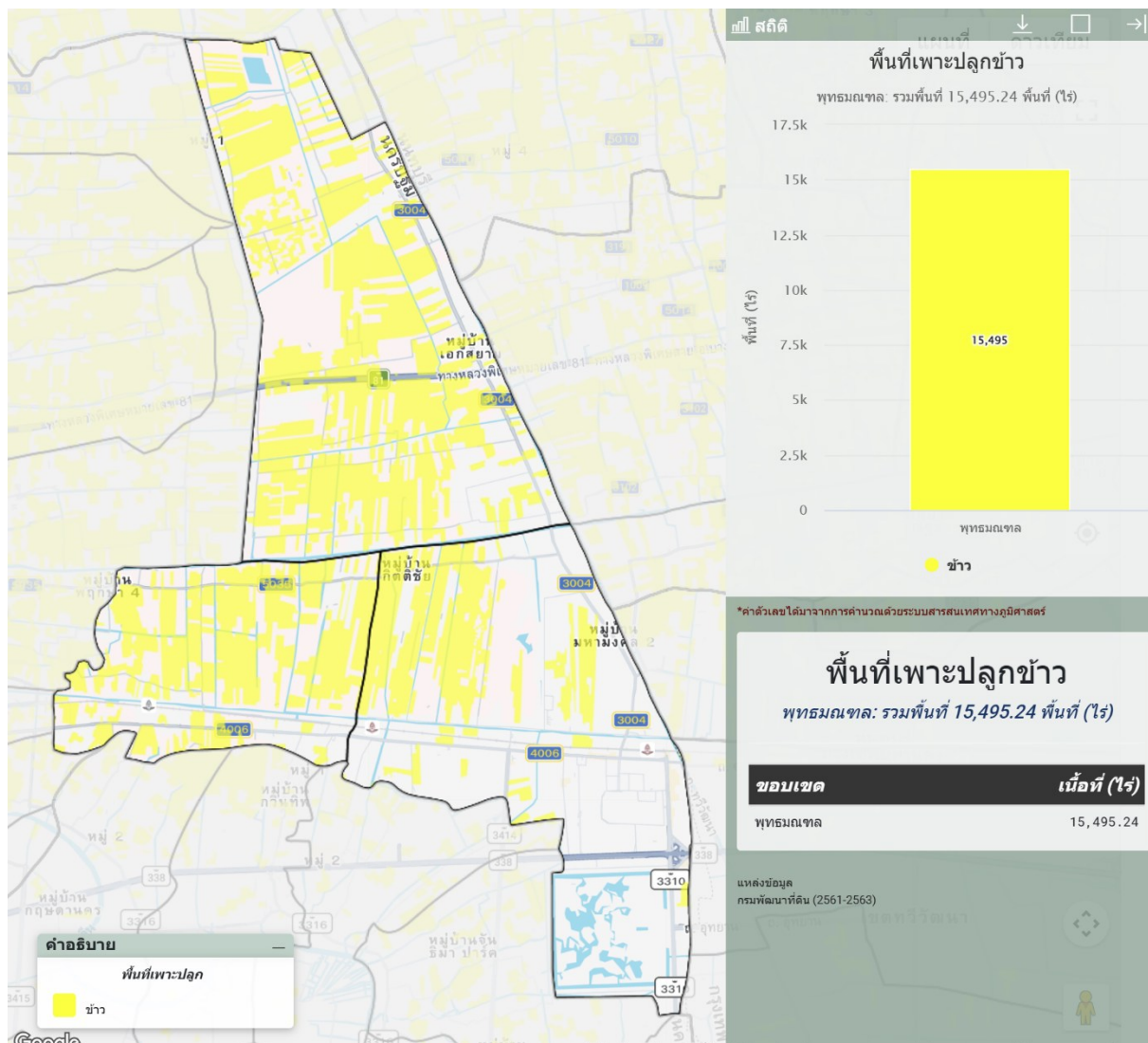
ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ. ๒๕๖๙)

(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตารางที่ ๓๐ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
ตำบลศาลายา	๑๓๘	๒,๕๔๑	๒,๕๔๑	๒,๒๘๖.๙	๐.๙
ตำบลคลองโยง	๓๗๖	๖,๒๙๔	๖,๒๙๔	๕,๖๖๔.๖	๐.๙
ตำบลมหาสวัสดิ์	๑๙๙	๓,๐๗๑	๓,๐๗๑	๒,๗๖๓.๙	๐.๙
รวม	๗๑๓	๑๑,๙๐๖	๑๑,๙๐๖	๑๐,๗๑๕.๔	๐.๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล, พ.ศ. ๒๕๖๙

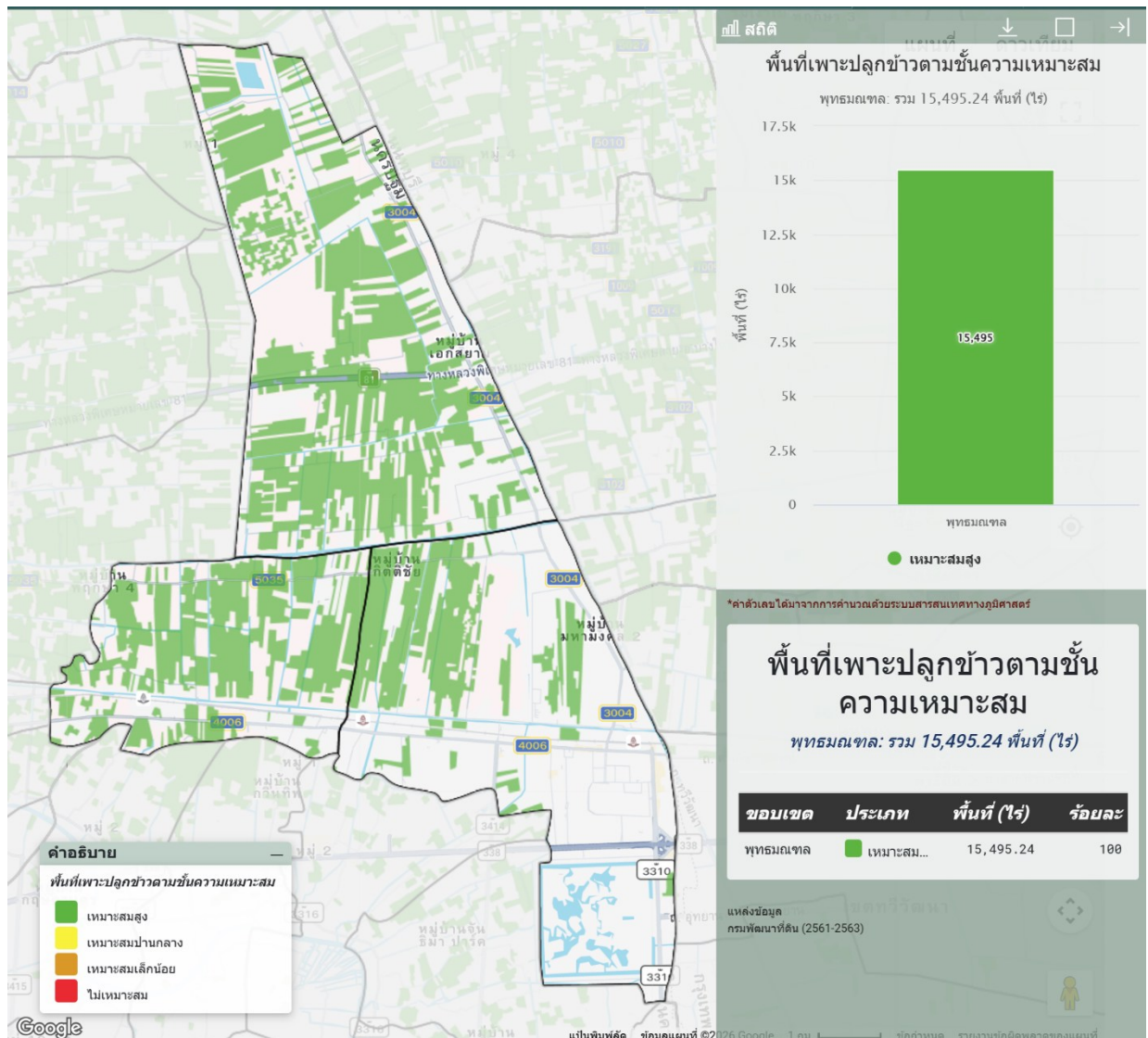
ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)
 (ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ. ๒๕๖๔)

(๓) พื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
ตำบลคลองโยง	๘,๒๙๒.๐๒				๘,๒๙๒.๐๒
ตำบลมหาสวัสดิ์	๔,๑๑๖.๑๐				๔,๑๑๖.๑๐
ตำบลศาลายา	๓,๐๘๗.๑๒				๓,๐๘๗.๑๒
รวม	๑๕,๔๙๕.๒๔	-	-	-	๑๕,๔๙๕.๒๔

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ. ๒๕๖๔

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม
 (ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

(๑) การใช้พันธุ์ดี

เกษตรกรมีการเลือกใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีจากแหล่งที่เชื่อถือได้ เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว หรือร้านค้าที่ได้รับการรับรอง เพื่อลดปัญหาข้าววัชพืช (ข้าวตืด/ข้าวแดง) และพันธุ์ปน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่ โดยเน้นพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ราบลุ่มภาคกลาง

(๒) การเตรียมดิน

มีการไถกลบตอซังฟางข้าวแทนการเผาเพื่อลดมลพิษและปรับปรุงบำรุงดิน มีการใช้ปูนขาว หรือโดโลไมท์เพื่อปรับสภาพดินที่เป็นกรด (เนื่องจากชุดดินในพื้นที่เป็นดินเปรี้ยว) และมีการเตรียมแปลงให้เรียบสม่ำเสมอเพื่อควบคุมระดับน้ำ

(๓) การปลูก

ส่วนใหญ่ใช้วิธีการทำนาหว่านน้ำตม (Na Wan) เนื่องจากประหยัดแรงงานและเวลา แต่ปัจจุบันมีการส่งเสริมให้ทำนาแบบหยอดหรือดำเพื่อลดปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์ และมีการวางแผนการปลูกพืชหมุนเวียนหลังฤดูทำนาเพื่อตัดวงจรโรคและแมลง

(๔) ระบบการให้น้ำ

พื้นที่ส่วนใหญ่ (เกือบ ๑๐๐%) อยู่ในเขตชลประทาน อาศัยน้ำจากคลองชลประทานและคลองธรรมชาติ โดยใช้เครื่องสูบน้ำเข้าแปลงนา และมีการควบคุมระดับน้ำให้เหมาะสมกับระยะการเจริญเติบโตของข้าว

(๕) การดูแลรักษา

มีการกำจัดวัชพืช โดยเฉพาะข้าวตืด/ข้าวแดง ในระยะเตรียมดินและระยะข้าวเจริญเติบโต และมีการตรวจแปลงสม่ำเสมอ

(๖) การใส่ปุ๋ย

เกษตรกรเริ่มมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาใช้ "ปุ๋ยสั่งตัด" หรือการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพ รวมถึงมีการผสมปุ๋ยใช้เองภายในกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

(๗) การเก็บเกี่ยว

ใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตร (รถเกี่ยวนา) แบบครบวงจรในการเก็บเกี่ยว ซึ่งช่วยประหยัดเวลาและลดการสูญเสียผลผลิต (ตามข้อมูลหน้า ๔๑)

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายข้าวเปลือกสดให้กับท่าข้าวหรือโรงสีทันทีหลังเก็บเกี่ยว เนื่องจากไม่มีลานตากหรือยุ้งฉางสำหรับเก็บรักษา แต่มีการรวมกลุ่มบางส่วน (เช่น วิสาหกิจชุมชน) นำข้าวมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

เน้นการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมีตามแนวทางโรงเรียนเกษตรกร และมีการรวมกลุ่มจัดซื้อปัจจัยการผลิตเพื่อลดต้นทุน

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต (ปรับเปลี่ยนตารางได้ตามความเหมาะสม)

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘

รายการ	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	หมายเหตุ
	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)	
เตรียมดิน - ไถ / คราด - ปรับหน้าดิน	๗๐๐	-	
กำจัดวัชพืช	๑๕๐	-	
เมล็ดพันธุ์	๔๐๐	-	
ค่าแรงหว่านข้าว	๑๐๐	-	
ค่าดูแลรักษา - ค่าสารเคมี - ค่าปุ๋ยเคมี - ค่าน้ำมัน - ค่าแรง	๑,๗๓๐	-	
ค่าเก็บเกี่ยว	๔๕๐	-	
ค่าขนย้าย	๑๙๐	-	
ค่าเช่านา (ต่อฤดูการผลิต)	๕๐๐	-	
รวม	๔,๒๒๐	-	

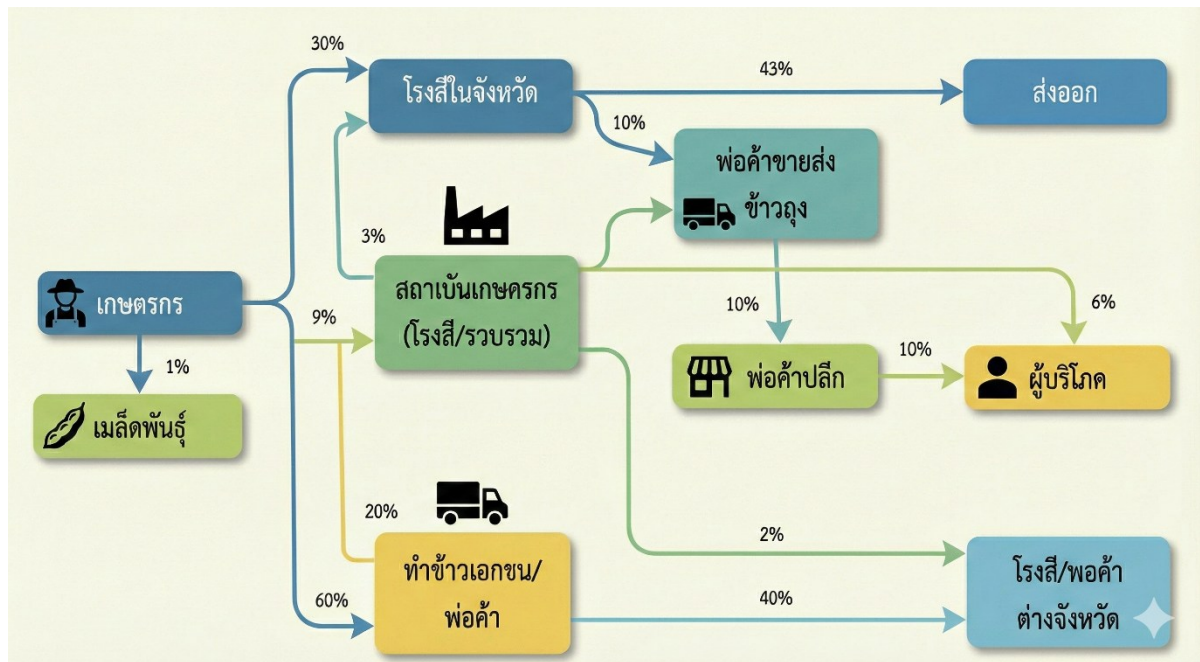
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอฟุทธมณฑล, พ.ศ. ๒๕๖๘

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาด (เป็นวิธีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

ในพื้นที่ อำเภอฟุทธมณฑล และจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นเขตชลประทาน เกษตรกรนิยมเก็บเกี่ยวและจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบ ข้าวเปลือกสด ทันทีให้กับ ท่าข้าว หรือ ตัวแทนโรงสี ในพื้นที่และอำเภอข้างเคียง (เช่น นครชัยศรี หรือบางเลน) โดยจะมีการเจาะสุ่มตัวอย่างเพื่อวัดความชื้นและประเมินคุณภาพสิ่งเจือปนเพื่อกำหนดราคาซื้อขาย ณ จุดรับซื้อ

เมื่อผ่านกระบวนการสีเป็นข้าวสารแล้ว ผลผลิตส่วนหนึ่งจะถูกจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในชุมชนและตลาดสดใกล้เคียง แต่เนื่องจากพุทธมณฑลเป็นพื้นที่รอยต่อเมือง ข้าวสารส่วนใหญ่จึงถูกส่งเข้าสู่ ตลาดกรุงเทพฯ และปริมณฑล ได้อย่างรวดเร็ว ทั้งผ่านพ่อค้าส่ง ห้างค้าปลีกสมัยใหม่ หรือผ่านนายหน้าค้าข้าว (หยง) เพื่อกระจายสินค้าสู่ผู้บริโภครายใหญ่และร้านอาหารในเขตเมืองต่อไป

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิธีการตลาดข้าว อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล, พ.ศ.๒๕๖๙)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม ประมาณ ๒-๓ แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบล คลองโยง จำนวน ๑ แห่ง คือ บริษัท ศาลานา ออแกนิก วิลเลจ จำกัด - รับซื้อข้าวอินทรีย์
- อยู่ในหมู่ที่ ๕ ตำบล ศาลายา จำนวน ๑ แห่ง คือ โรงสีไพมิตรไพบูลย์ หรือ ร้านธัญญกิจ ข้าว ตลาดศาลายา

เพิ่มเติม: เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมส่งขายโรงสีใน อ.นครชัยศรี และ อ.สามพราน ที่อยู่ติดกัน มีโรงงาน (โรงสีข้าว/แปรรูป) รวม ประมาณ ๒ แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ๕ ตำบล ศาลายา จำนวน ๑ แห่ง คือ หจก.โรงสีไพมิตรไพบูลย์
- อยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบล คลองโยง จำนวน ๑ แห่ง คือ โรงสีข้าวศาลานา

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

(๑) เกษตรกร

อำเภอพุทธมณฑล มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบ จำนวน ๕ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ชื่อ - สกุล	ประเภทเป็น	สาขา
๑.	๑	ศาลายา	พุทธมณฑล	นางสาวจงดี เศรษฐอำนวย	เกษตรกร	แปรรูปผลผลิตการเกษตร
๒.	๓	มหาสวัสดิ์	พุทธมณฑล	นางสาวอุไร สวัสดิ์แดง	เกษตรกร	แปรรูปผลผลิตการเกษตร
๓.	๑	มหาสวัสดิ์	พุทธมณฑล	นายชัยศรี หลุนเลิศผล	เกษตรกร	การลดต้นทุนการผลิตข้าว
๔.	๑	คลองโยง	พุทธมณฑล	นายพรภิรมย์ อ่อนสัมพันธ์	เกษตรกร	เศรษฐกิจพอเพียง
๕.	๕	คลองโยง	พุทธมณฑล	นางโสภา รัตนพุ่ม	เกษตรกร	การผลิตพืชผักปลอดภัย

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล, พ.ศ. ๒๕๖๔

(๒) องค์กรเกษตรกร

ตารางที่ ๓๔ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลมหาสวัสดิ์
แปลงใหญ่	๑	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๔ ตำบลมหาสวัสดิ์
วิสาหกิจชุมชน	๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน (ต. คลองโยง) ๒. วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าว ม.๔ ต.มหาสวัสดิ์ ๓. วิสาหกิจชุมชนข้าวภักดิ์ (ต.มหาสวัสดิ์)
กลุ่มแม่บ้าน	๐	๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล, พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๕ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว อำเภอพุทธมณฑล

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและเป็นดินเหนียว เหมาะแก่การทำนา มีระบบชลประทานเข้าถึงเกือบ ๑๐๐% แต่ดินมีความเป็นกรดสูง (ดินเปรี้ยว)	มีเส้นทางคมนาคมสะดวก (ถนนลาดยางและคอนกรีต) ขนส่งผลผลิตได้ง่าย แต่ขาดลานตากข้าวชุมชน	อยู่ใกล้แหล่งรับซื้อใหญ่ (โรงสี) ในจังหวัดนครปฐม และพื้นที่ใกล้เคียง
	ปัญหา Pain point	สภาพดินเสื่อมโทรมและเป็นกรดจัด ทำให้ผลผลิตต่อไร่ไม่สูงเท่าที่ควร ๒. ความเสี่ยงจากน้ำท่วมขังในฤดูน้ำหลาก	๑. เกษตรกรไม่มีลานตากข้าว ต้องขายข้าวสดความชื้นสูง ๒. จดรับซื้อข้าวในพื้นที่ (ท่าข้าว) มีน้อย	ตลาดรองรับสินค้าแปรรูปในชุมชนยังมีน้อย (ขายได้เฉพาะในท้องถิ่น)
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	การปรับปรุงดินด้วยปูนขาวหรือโดโลไมท์ ตามค่าวิเคราะห์ดิน และการบริหารจัดการน้ำร่วมกับชลประทาน	การจัดหาลานตากข้าวชุมชน หรือเครื่องอบลดความชื้นขนาดเล็ก	พัฒนาจุดจำหน่ายสินค้า เกษตรชุมชน หรือตลาดเกษตรกร
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ขาดแรงงานคนรุ่นใหม่ ต้องจ้างแรงงานต่างด้าว	มีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปข้าว (เช่น ข้าวไรซ์เบอร์รี่) แต่ยังมีจำนวนน้อย	ผู้บริโภคมีความต้องการข้าวเพื่อสุขภาพและข้าวปลอดภัยมากขึ้น
	ปัญหา Pain point	๑. เกษตรกรสูงวัย ขาดทายาทสืบทอด ๒. ขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ทำให้มีอำนาจต่อรองต่ำ ๓. ต้นทุนค่าจ้างแรงงานสูง	๑. ขาดทักษะในการแปรรูปและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ๒. ขาดเครื่องจักรแปรรูปที่ทันสมัย	๑. เกษตรกรขาดทักษะด้านการตลาดออนไลน์ ๒. ไม่สามารถเข้าถึงตลาด Modern Trade ได้
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	สร้าง Young Smart Farmer และส่งเสริมการรวมกลุ่มแปลงใหญ่หรือวิสาหกิจชุมชน	อบรมทักษะการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนเครื่องจักรขนาดเล็ก	อบรมการตลาดออนไลน์ (E-Commerce) และเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ซื้อกับผู้ขาย
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	มีการระบาดของข้าววัชพืช (ข้าวตืดและข้าวแดง) และศัตรูพืช	ขายข้าวเปลือกสดเป็นหลัก ราคาขึ้นอยู่กับความชื้นและสิ่งเจือปน	ข้าวถุงแบรนด์ท้องถิ่นยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง
	ปัญหา Pain point	๑. ปัญหาข้าววัชพืช (ข้าวตืด) ทำให้ผลผลิตเสียหายและคุณภาพลดลง ๒. เมล็ดพันธุ์ข้าวไม่มีคุณภาพหรือพันธุ์ปน ๓. ต้นทุนการผลิตสูง (ค่าปุ๋ยและยา)	๑. ถูกหักความชื้นสูงและสิ่งเจือปน ทำให้ราคาตกต่ำ ๒. สินค้าแปรรูปยังไม่มีหลากหลาย	๑. ข้าวสารจากโรงสีใหญ่ ครองตลาด ๒. สินค้าชุมชนยังไม่ได้รับมาตรฐาน (อย. หรือ GAP) ครบถ้วน
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ใช้เมล็ดพันธุ์ดีจากกรมการข้าว, ใช้ชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี, และเทคโนโลยีการจัดการข้าววัชพืช	แปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ขนม แป้ง หรือเครื่องดื่มจากข้าว	ยกระดับมาตรฐานสินค้า (GAP, Organic, อย.) และสร้างแบรนด์สินค้าข้าวพุทธมณฑล

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๖ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการยกระดับผลผลิตข้าวสู่ผลิตภัณฑ์แปรรูปมูลค่าสูงเพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืน (Smart Farmer สู่การแปรรูป)
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร
๓. แนวทางการพัฒนา	การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
๔. หลักการและเหตุผล	จากการวิเคราะห์ Supply Chain ของสินค้าข้าวในอำเภอพุทธมณฑล พบ ปัญหา (Pain Point) สำคัญคือ เกษตรกรส่วนใหญ่ขายข้าวเปลือกสดให้กับโรงสีทันทีหลังเก็บเกี่ยว ทำให้ถูกกดราคาจากความชื้นและสิ่งเจือปน อีกทั้งยังขาดอำนาจต่อรองทางการตลาด ประกอบกับเกษตรกรในพื้นที่ตำบลมหาสวัสดิ์มีการรวมกลุ่ม Smart Farmer แต่ยังคงขาดทักษะในการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องดำเนินโครงการนี้เพื่อยกระดับผลผลิตข้าวให้เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป (เช่น ข้าวสารบรรจุถุง, แป้งข้าว, ขนม) ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาเรื่องราคาตกต่ำและสร้างรายได้เสริมให้แก่เกษตรกร
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อพัฒนาทักษะเกษตรกรให้สามารถแปรรูปผลผลิตข้าวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มได้ ๒. เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ๓. เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดและสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับกลุ่มเกษตรกร
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๐ ราย ๒. มีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวต้นแบบ อย่างน้อย ๒ ผลิตภัณฑ์ ๓. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูป ร้อยละ ๑๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
๘. กิจกรรมหลัก	๑. อบรมถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการแปรรูปข้าวและการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ๒. สาธิตและฝึกปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์ (เช่น ข้าวไรซ์เบอร์รี่, โจ๊กข้าวกล้อง, ขนมไทย) ๓. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เบื้องต้นในการแปรรูป ๔. ศึกษาดูงานและเชื่อมโยงช่องทางการตลาด
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ และมหาวิทยาลัยในพื้นที่ (เช่น มหิดล/ราชมนคล)
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม ๒๕๖๘ – กันยายน ๒๕๖๙ (ปีงบประมาณ ๒๕๖๙)
๑๑. งบประมาณ	๑๐๐,๐๐๐ บาท (งบพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หรือ งบอบต.)
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. เกษตรกร ๒๐ ราย ผ่านการอบรมและมีทักษะการแปรรูป ๒. เกิดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว จำนวน ๒ ชนิด พร้อมบรรจุภัณฑ์
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ ลดความเสี่ยงจากปัญหาาราคาข้าวตกต่ำ มีรายได้เสริมจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูป และเกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งตามแนวทางวิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ ๓๖ (ต่อ) แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านคลองโยง ในการพัฒนาการผลิตพืชผักปลอดภัยและพืชผักอินทรีย์เพื่อการบริโภคภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานพัฒนาศักยภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร
๓. แนวทางการพัฒนา	การพัฒนาเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัยสู่ครัวโลก
๔. หลักการและเหตุผล	ตำบลคลองโยงมีเกษตรกรผู้ปลูกผักจำนวนมาก (กว่า ๓๗๐ ราย พื้นที่กว่า ๗,๐๐๐ ไร่) แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตตามมาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์ ทำให้เสียโอกาสในการจำหน่ายสินค้าในราคาที่สูงขึ้นและไม่สามารถส่งออกไปยังต่างประเทศได้ ซึ่งเป็น ปัญหา (Pain Point) สำคัญในการสร้างรายได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องดำเนินโครงการนี้เพื่อยกระดับกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐาน สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค และเชื่อมโยงสู่ตลาดส่งออก
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อพัฒนาระบบการผลิตพืชผักให้ได้มาตรฐาน GAP และต่อยอดสู่เกษตรอินทรีย์ ๒. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถผลิตพืชผักปลอดภัยเพื่อการส่งออกได้ ๓. เพื่อสร้างเครือข่ายผู้ผลิตพืชผักอินทรีย์ในชุมชนให้เข้มแข็ง
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๕ ราย ๒. มีแปลงเรียนรู้ต้นแบบการผลิตพืชผักอินทรีย์ จำนวน ๑ แปลง ๓. เกษตรกรที่ผ่านการอบรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในแปลงของตนเองได้ ร้อยละ ๘๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	หมู่ที่ ๑ – ๘ ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
๘. กิจกรรมหลัก	๑. ประชุมชี้แจงและคัดเลือกเกษตรกรเข้าสู่กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๒. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้และฝึกปฏิบัติ (เตรียมดิน, หว่าน, ดูแลรักษา, เก็บเกี่ยว) ๓. จัดทำแปลงเรียนรู้สาธิตการผลิตพืชผักอินทรีย์ ๔. ติดตามเยี่ยมเยียนแปลงและให้คำแนะนำรายบุคคล
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล ร่วมกับ วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านคลองโยง
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	พฤษภาคม ๒๕๖๙ – ธันวาคม ๒๕๖๙
๑๑. งบประมาณ	๓๐,๐๐๐ บาท (ค่าวัสดุอุปกรณ์, ค่าอาหาร/เครื่องดื่มฝึกอบรม)
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. เกษตรกร ๒๕ ราย มีความรู้เรื่องการผลิตพืชผักมาตรฐานส่งออก ๒. ได้ผลผลิตพืชผักปลอดภัยและอินทรีย์จากแปลงสาธิตและแปลงสมาชิก
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าพืชผักที่มีคุณภาพมาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับของตลาด มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายสินค้าในราคาสูง และชุมชนมีแหล่งอาหารปลอดภัยไว้บริโภค

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๓๗ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยนำเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือ ภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
๑. โครงการส่งเสริม Smart Farmer สู่อุปกรณ์การผลิตจากข้าวตำบลมหาสวัสดิ์	๑. บุคลากร: เจ้าหน้าที่เกษตร, วิทยากร, เกษตรกร ๒๐ ราย ๒. งบประมาณ: ๑๐๐,๐๐๐ บาท ๓. วัสดุ: อุปกรณ์แปรรูป, บรรจุภัณฑ์, วัสดุปลูกข้าว	๑.อบรมถ่ายทอดความรู้การแปรรูปข้าว ๒. สาธิตการทำผลิตภัณฑ์ (โจ๊กข้าวกล้อง, สบู่จุ่มข้าว) ๓. ออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ๔. ศึกษาดูงานและเชื่อมโยงตลาด	๑. เกษตรกร ๒๐ รายผ่านการอบรม ๒. ได้ผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากข้าว ๒ ชนิด ๓. ได้บรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม	๑. เกษตรกรมีความรู้และทักษะการแปรรูป ๒. มูลค่าสินค้าข้าวเพิ่มขึ้น ๓. มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าใหม่	๑. ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและยั่งยืน ๒. ลดความเสี่ยงจากราคาข้าวตกต่ำ ๓. เศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็ง	งบพัฒนาจังหวัด/อบต.	๒๕๖๙
๒. โครงการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านคลองโยง ในการพัฒนาการผลิตพืชผักปลอดภัย	๑. บุคลากร: เจ้าหน้าที่เกษตร, วิทยากร, เกษตรกร ๒๕ ราย ๒. งบประมาณ: ๓๐,๐๐๐ บาท ๓. วัสดุ: เมล็ดพันธุ์, ปุ๋ยอินทรีย์, อุปกรณ์การเรียนรู้	๑. จัดกระบวนการเรียนรู้โรงเรียนเกษตรกร (FFS) ๒. อบรมมาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์ ๓. จัดทำแปลงสาธิตต้นแบบ ๔. ติดตามเยี่ยมเยียนแปลง	๑. เกษตรกร ๒๕ รายมีความรู้เรื่องมาตรฐาน GAP/อินทรีย์ ๒. มีแปลงสาธิตต้นแบบ ๑ แปลง ๓. ได้ผลผลิตผักปลอดภัย	๑. เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาผลิตแบบอินทรีย์ ๒. สินค้าได้รับการรับรองมาตรฐาน ๓. ผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาดส่งออก	๑. สุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภคดีขึ้น ๒. สภาพแวดล้อม (ดิน/น้ำ) ดีขึ้น ๓. เป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัยระดับประเทศ	งบกรมส่งเสริมการเกษตร	๒๕๖๙

บรรณานุกรม

- กรมชลประทาน. (๒๕๖๕). เอกสารประกอบการประเมิน การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา ประจำปี ๒๕๖๕.
- กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๖๙). ระบบฐานข้อมูลดิน (Soil Warehouse). <https://soilwarehouse.ddd.go.th/>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (ม.ป.ป.). ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (๒๕๖๘). ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานส่งเสริมการเกษตร (Fast BI: Farmer Analytic System of Thailand).
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (๒๕๖๙). ระบบฐานข้อมูลทำเนียบสหกรณ์. <https://itc.office.cpd.go.th/>
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (๒๕๖๘). รายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตร จังหวัดนครปฐม.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (๒๕๖๙). ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map Online). <http://agri-map-online.moac.go.th/>
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (๒๕๖๙). ศูนย์กลางข้อมูลเปิดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. <https://open.data.moac.go.th/>
- ที่ว่าการอำเภอพุทธมณฑล. (๒๕๖๘). สรุปข้อมูลเขตการปกครอง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม.
- ที่ว่าการอำเภอพุทธมณฑล. (๒๕๖๙). ข้อมูลเขตการปกครอง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม.
- สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล. (๒๕๖๙). ข้อมูลสถานการณ์การเกษตร การรวมกลุ่ม และแผนพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ อำเภอพุทธมณฑล.
- สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม. (๒๕๖๙). รายงานภาพรวมฟาร์มเลี้ยงระดับภาคกลาง จังหวัดนครปฐม.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพุทธมณฑล. (๒๕๖๙). ข้อมูลกลุ่มองค์กร สถาบันเกษตรกร และผลิตภัณฑ์ลงทะเบียน OTOP อำเภอพุทธมณฑล.
- สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม. (๒๕๖๘). รายงานสถิติจังหวัดนครปฐม.
- สำนักทะเบียนอำเภอพุทธมณฑล, เทศบาลตำบลศาลายา และเทศบาลเมืองคลองโยง. (๒๕๖๘). ข้อมูลจำนวนประชากรและครัวเรือน.